

Energisnåla produkter

En guide till energi- och miljömärkningar

Spara pengar och miljö!

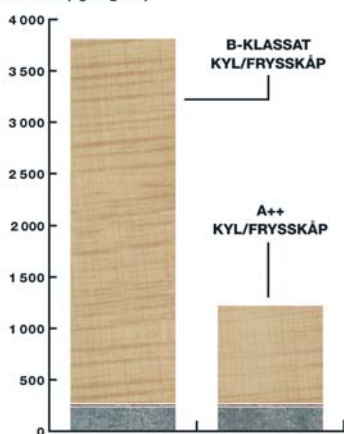
Kylskåp, diskmaskiner, ugnar, dvd-spelare och andra eldrivna apparater i våra hem påverkar miljön. Det sker när de tillverkas, transporteras, används och skrotas. Men det är den energi som går åt för att driva apparaterna under alla de år de används som står för den allra största miljöpåverkan. En energisnål maskin påverkar alltså miljön mindre än en mer energikrävande.

Din elräkning blir dessutom avsevärt lägre om du köper energisnåla produkter. Titta efter energimärkningar och jämför hur mycket el olika apparater drar innan du köper nytt!

ANVÄNDNING ÅTERVINNING TILLVERKNING

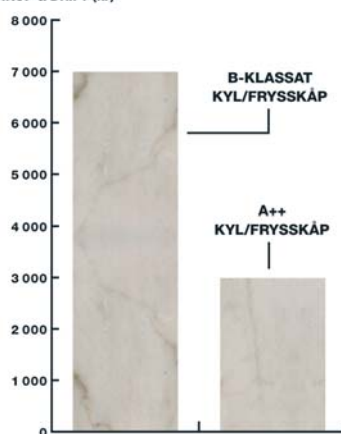
VÄXTHUSEFFEKT (kg CO₂-ekv)

A. Låg energianvändning viktigast för miljön

Bilden visar den totala växthuseffekten (i koldioxidekvivalenter) som uppstår vid tillverkning, användning och återvinning av två lika stora kyl/frysåp i energiklass A++ respektive B. Båda skåpen förutsätts användas i femton år.

INKÖP & DRIFT (kr)

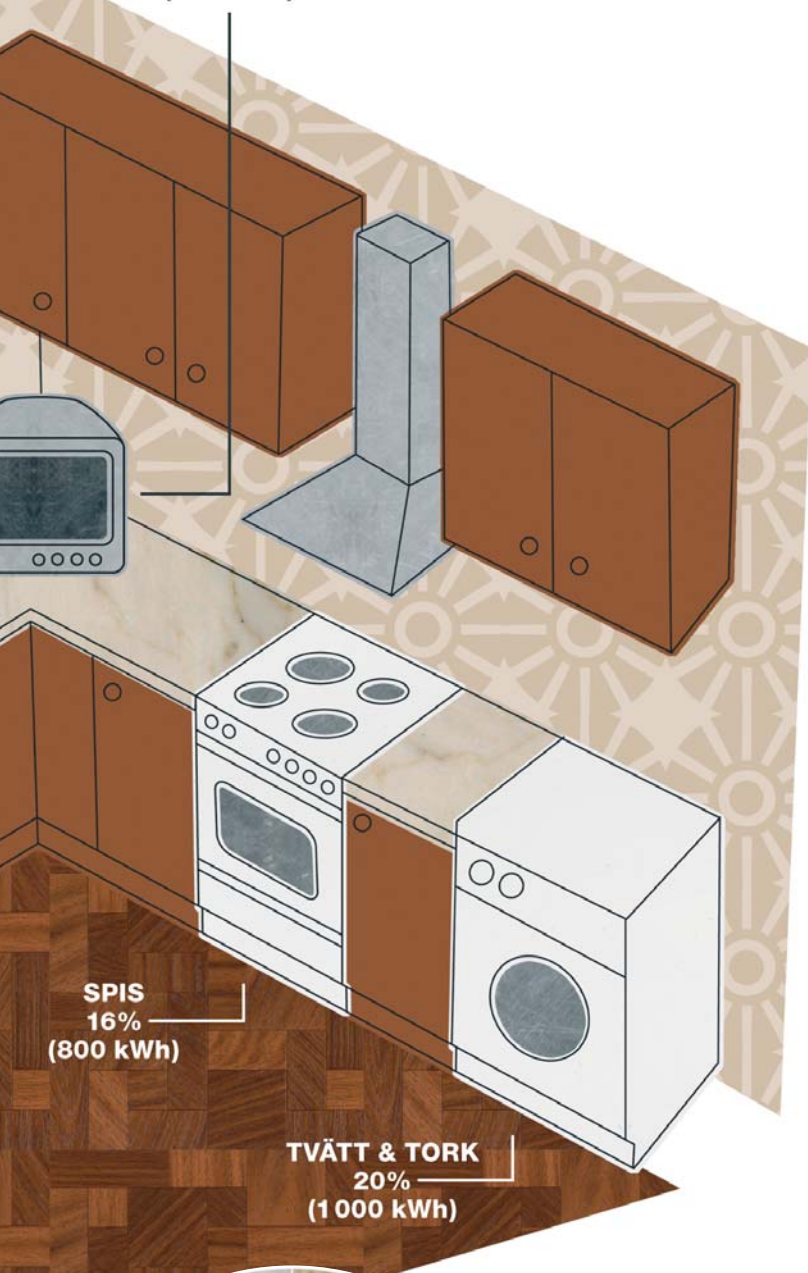

B. Spara pengar

Ett normalstort B-klassat kyl/frysåp kan kosta 7 000 kronor i drift under femton år (elkostnaden beräknas till 1 krona per kWh inkl. skatt). Ett kyl/frysåp i energiklass A++ i jämförbar storlek kostar bara 3 000 kronor att driva under samma tid. Du sparar alltså totalt 4 000 kronor på din elräkning under dessa femton år.

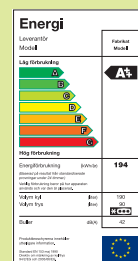
ÖVRIG HEMELEKTRONIK

17%
(850 kWh)

Så här används elen i hemmet. Bilden visar användningen av hushållsel (den el som används till annat än uppvärmning) i ett typiskt svenskt småhus på ett år. Kyl- och frysförvaring, tvätt och tork samt belysning förbrukar vardera cirka 20 procent av hushållselen. Matlagning beräknas svara för 16 procent av elförbrukningen och diskmaskinen för sju procent. Datorer, batteriladdare, TV, dvd och annan hemelektronik beräknas förbruka resterande 17 procent av elen i ett småhus. Elförbrukningen från alla dessa apparater ökar stadigt.

Märkningar för ett medvetet val

EU:s energideklaration

anger produktens energiklass. Den hjälper dig att jämföra apparater av samma storlek och typ: A är bäst och G är sämst (särskilda regler gäller för kylar och frysar, se sid 4). Alla kylar och frysar, disk- och tvättmaskiner, torktumlare, tvätt/tork-kombinationer, ugnar, lampor och luftkonditioneringsapparater ska ha denna märkning. Den är obligatorisk i samtliga EU-länder.

För datorer och annan hem- och kontorselektronik finns olika frivilliga energimärkningar. **Energy Star** är från början en amerikansk märkning som nu också används i Europa.

TCO-märkningen på bildskärmar omfattar förutom krav på låg strålning och energiförbrukning även andra arbetsmiljö- och miljöaspekter.

Svanen började med tvättmedel och kuvert. I dag kan även datorer, tvättmaskiner och villapannor märkas med Svanen. Då ska de vara energisnåla, ha låg påverkan på miljön och dessutom fungera bra.

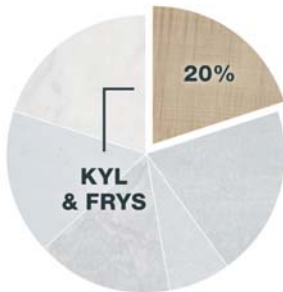
EU-blomman har liknande kriterier, men den används inte så mycket i Sverige.

P-märkningen garanterar att en produkt uppfyller vissa krav på prestanda som Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut ställer.

Den finns bl.a. på produkter för uppvärmning, som braskaminer, solfångare och pelletsutrustning, men säger inget om hur energieffektiv en produkt är.

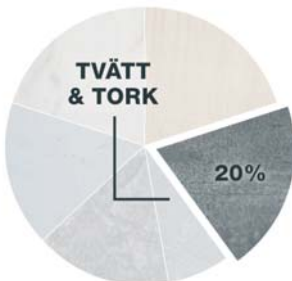
Märkningar för energi och miljö

Kylar och frysar står på dygnet runt och drar mycket energi. En femtedel av hushållselen slukas av denna produktgrupp. När man köper ny kyl eller frys bör man helst köpa A+ eller A++.

Energi	
Leverantör Modell	Fabrikat Modell
Låg förbrukning	A++
A	
B	
C	
D	
E	
F	
G	
Hög förbrukning	
Energiförbrukning (kWh/år) <small>(Baserad på resultat från standardiserade prövningscykler under 24 timmar) Vanlig tvättmaskin baserat på hur apparaten används och var den är placerad.</small>	194
Volym kyl (liter)	190
Volym frys (liter)	90
	20
Buller dB(A)	42

Produktbeskrivningarna innehåller ytterligare information.
Standard EN 153 maj 1993
Standard för märkning av kylfrysar EN 60336 och 2003/68/EG.

I ett normalhushåll svarar **tvätt och tork** för cirka tjugo procent av hushållselen. Undvik att köra tvättmaskinen halvfull.

Kyl och frys

De allra mest energieffektiva kyl-, frys- och kombiskåpen är numera märkta A++, med A+ som god tvåa. Det innebär att de olika energiklasserna för denna produktgrupp är A++, A+, A, B, C. A-klassade produkter ligger alltså i mitten, mellan de allra energisnålaste produkterna och de största energislukarna. För frysboxar finns klasserna A++ till E.

Välj rätt storlek

Köp inte större kyl eller frys än du behöver! Titta både på energiklass och på energianvändning i kilowattimmar och jämför modell för modell. Båda uppgifterna finns på den obligatoriska EU-märkningen på produkten.

Tvätt och tork

EU:s energimärkning finns på tvättmaskiner, torktumlare och kombinerade tvätt- och torkmaskiner. Däremot inte på torkskåp.

Viktigt med god centrifugering

Tvättmaskiner jämförs på en skala från A till G utifrån tre kriterier: energianvändning, tvätteffekt och centrifugeringseffekt. Att maskinen centrifugerar effektivt är särskilt viktigt om tvätten ska torkas i torkskåp eller torktumlare. Ju mindre vatten som är kvar i kläderna, desto mindre energi krävs för att få dem torra.

Köp inte för stort

Regeln att inte köpa för stort gäller särskilt för tvättmaskiner. Dagens kriterier för energiklassningen gör det enklare för stora maskiner än för små att få A-märkning. Stora sjukilos tvättmaskiner är därför nästan alltid A-märkta, men få hushåll har så mycket att tvätta på en gång. Energianvändningen per tvätt blir då onödigt hög eftersom maskinen inte utnyttjas till sin fulla kapacitet. Det kan till och med vara så att en liten C-klassad tvättmaskin är det energimässigt bästa valet för det lilla hushållet.

Effektivare än A?

I reklamen används ibland energiklassen "A+" eller "Super A" också för tvättmaskiner. Dessa klasser ingår inte i EU:s energideklaration för tvättmaskiner. Men tvättmaskinstillverkarna har kommit överens om gemensamma regler för att märka de maskiner som är energieffektivare än A.

Torkning

Den enda A-märkta torktumlare som finns på marknaden i dag är relativt dyr. Den allra vanligaste nivån är C. Torkskåp omfattas inte av EU:s energimärkning.

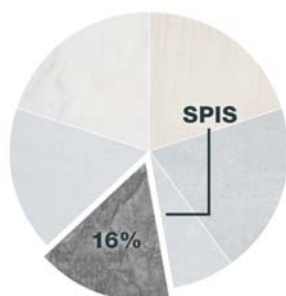
Kombinerade tvätt/tork-produkter

Kombinerade tvätt/tork-produkter kan i praktiken vara ganska stora energislösare. De fungerar bra som tvättmaskiner, men för att torka samma mängd tvätt krävs i regel dubbelt så stor trumma. Vill man ha torr tvätt tvingas man köra maskinen halvfull.

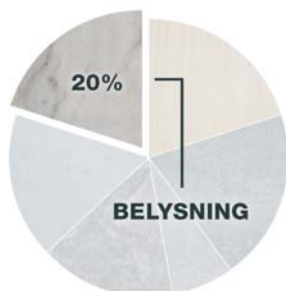

Diskmaskiner beräknas stå för cirka sju procent av hushållselen. En modern A-klassad diskmaskin kan klara av en disk på 10-20 liter vatten beroende på program. För att diska motsvarande mängd disk för hand går det åt mer än 100 liter vatten, enligt mätningar som gjorts.

Spisar och ugnar använder cirka sexton procent av hushållselen. Vattenkokare och mikrovågsugn är ofta energisnålare alternativ till spisplatta och konventionell ugn.

Belysningen använder cirka tjugo procent av hushållselen.

Disk

Diskmaskiner har blivit energisnåla och behöver mindre vatten efter det att energideklarationen infördes 1999. För att få samma disk- och torkeffekt som tidigare har dock programtiden förlängts. Många maskiner tar i dag över två timmar på sig för att diska och torka. Ofta kan man dock välja ett program med lägre temperatur och utan torkning vilket sparar tid och energi.

De nya energisnåla diskmaskinerna är i regel mycket tystare än äldre modeller.

Matlagning

Den obligatoriska energideklarationen gäller idag också ugnar. Även här går skalan från A (energisnålast) till G (mest energikrävande). Ugnarna är indelade i tre storleksklasser. Märkningarna gäller enbart ugnen – plattorna eller hällen räknas inte in.

En del spisar har två ugnar, en större och en mindre. Det är praktiskt att kunna välja den mindre när det går, eftersom den tar kortare tid att värma upp och därmed kräver mindre energi än den större.

Belysning

Lampor och lysrör ska vara märkta med EU:s energideklaration. Några undantag finns: reflektorlampor och lågvoltslampor (som kräver transformator). Lågenergislampor är A- eller B-märkta. Vanliga glödlampor kräver mer energi för samma mängd ljus och ligger i energiklasserna F eller G.

Tips om belysning i hushållet finns på www.klokainvesteringar.nu samt på Energimyndighetens webbplats www.stem.se.

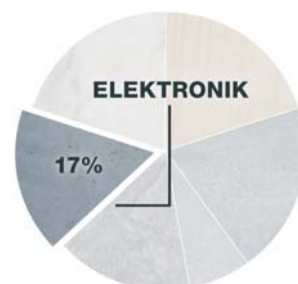

Datorer och annan hemelektronik

I dag existerar ingen allomfattande märkning för konsumentelektronik, som TV, dvd, musik- och hemmabioanläggningar, trots att denna produktgrupp står för en allt större del av hushållens energianvändning. Tänk på att stänga av på riktigt eller dra ur sladden i stället för att ha elektriska apparater i stand by-läge. Många apparater kan vara försedda med inbyggda energisparfunktioner – se i så fall till att dessa funktioner är aktiverade!

Datorer och kontorsmaskiner

Även energisparfunktionerna på datorer och kontorsmaskiner måste vara aktiverade, annars drar apparaterna onödigt mycket energi! Den bästa energisparfunktionen är förstås att slå av en apparat som inte används.

Hemelektronik och övrig småutrustning uppskattas stå för cirka sju-tion procent av hushållselen. Andelen ökar med allt fler datorer, laddare, digitalboxar och annan utrustning i våra hem.

Platta bildskärmar, så kallade LCD-skärmar, drar mindre energi och strålar mindre än traditionella bildskärmar med bildrör.

Produkter märkta med *Energy Star* garanterar låg energiförbrukning. På Energy Stars webbplats finns en databas över märkta produkter, verktyg för energiberäkning samt köp- och användartips: www.eu-energystar.org/se.

TCO-märkningen har huvudsakligen slagit igenom på bildskärmar, men finns även på tangentbord, bärbara och stationära datorer samt skrivare. TCO:s krav på låg energiförbrukning och god arbetsmiljö, till exempel låga strålningsnivåer, är mycket hårda. TCO Development har bland annat en databas över märkta produkter på sin webbplats: www.tcodevelopment.com.

Värmesystem och fönster

P-märkningen garanterar att en produkt är kontrollerad enligt vissa regler som satts upp av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, som står bakom märkningen.

Poängen med P-märkningen är att den som investerar i exempelvis ett nytt värmesystem ska kunna lita på att produkterna håller vad tillverkaren lovar. Eftersom det kan röra sig om kostsamma investeringar gör P-märkningen köpet tryggare.

P-märkningen finns på många slags produkter. För den som funderar på att göra något åt husets uppvärmningskostnader finns P-märkningen för följande produktgrupper:

- braskaminer
- pelletseldade utrustningar
- solfångare

Inga enskilda fönster är P-märkta, men vissa tillverkare har en generell P-märkning.

Kriterier för att P-märka ackumulatortankar och värmepumpar har tagits fram, men för närvarande finns inga märkta produkter (december 2004).

Läs mer om P-märkningen: www.sp.se.

Svanen – mer än energimärkning

Svanenmärket finns på många olika slags varor och tjänster, från toalettpapper och diskmedel till fotolaboratorier och tågresor. Det finns också på energikrävande apparater som datorer och skärmar, kombinerade kopiatorer och skrivare och tvättmaskiner, samt på utrustning som kaminer, pannor och värmepumpar. Men hittills har få tillverkare låtit märka sådana produkter.

Svanenmärket ställer krav på låg påverkan på miljön under hela livscykeln, från utvinning av råvaror, via tillverkning och användning, till avfall. När det gäller energikrävande produkter är påverkan på miljön störst under den tid de används.

De Svanenmärkta produkterna ska dessutom fungera minst lika bra som konventionella varor. Svanen är ett statligt miljömarke som de nordiska länderna samarbetar om. I Sverige handhas märkningen av SIS Miljömärkning. En databas över märkta produkter finns på www.svanen.nu.

EU:s miljöblomma

Blomman är EU:s officiella miljömärkning. EU-blomman bygger på samma principer som Svanen: en miljöbedömning görs av livscykeln från råvara till avfall, inklusive miljöpåverkan då produkten används.

I Sverige är det i stort sett bara tillverkare av färger och lacker som använder EU-blomman som miljömarke. En databas över märkta produkter finns på www.blomman.nu.

Mer information

Jämförande tester

I Köpguiden på Konsumentverkets webbplats kan man jämföra olika produkters pris, prestanda och energiförbrukning, se www.koppguiden.konsumentverket.se.

Konsumentverkets tidning Råd & Rön publicerar regelbundet tester av olika produkter. På tidningens webbplats, www.radron.se, finns sammanfattningar av vissa tester medan andra är publicerade i sin helhet, bland annat de som berör uppvärmningssystem och vitvaror.

Värmesystem, fönster och hushållsapparater

På Energimyndighetens webbplats finns information som särskilt riktar sig till villaägare. Se www.stem.se, välj ”Energikonsument” i vänstermenyn.

Även på Konsumentverkets webbplats finns information till konsumenter om värmesystem, isolering och fönster samt en kalkyl, Energikalkylen.

Se www.energi.konsumentverket.se.

Allmän information om miljö och energi

Naturvårdsverket är den myndighet som har det övergripande ansvaret för Sveriges klimatprogram. På deras webbplats www.naturvardsverket.se finns också information om de svenska nationella miljömålen.

Gratis rådgivning

Kontakta energirådgivaren i din kommun om du vill ha gratis och opartisk energirådgivning. Du hittar din energirådgivare på www.stem.se, ”Kommunal energirådgivning”.

Den här trycksaken ges ut av Energimyndigheten
i samarbete med Konsumentverket och
Naturvårdsverket.

www.konsumentverket.se

www.naturvardsverket.se

Statens energimyndighet, Box 310, 631 04 Eskilstuna • Besöksadress: Kungsgatan 43
Telefon: 016-544 20 00 • Telefax: 016-544 20 99 • stem@stem.se • www.stem.se